

Gedenkraam in de Ned. Herv. Kerk te Zandvoort, waarin de figuur van een moeder is aangebracht, geknielend en in dankgebed verzonken.

OUDERLIJKE LIEFDE

De liefde van de ouders tot het kind vormt het fundament van alle opvoedingsvragen. Zij is de vooronderstelling zonder welke in rechten zin niet over opvoeding kan worden gesproken. Tenminste niet, zoolang wij onder opvoeding meer verstaan dan dressuur.

Een tijd lang is dit vanzelfsprekend geweest, doch sinds wij huwelijken hebben leeren kennen, waarin het kind als ongewenschte vrucht der liefde verscheen, en sedert het mogelijk is geworden, dat van staatswege stelselmatig de ouderlijke liefde wordt tenietgedaan, omdat het aankweken van „menschmateriaal” voor belangrijker wordt gehouden dan de vorming der menselijke persoonlijkheid, moeten wij er rekening mee houden, dat men in de toe-

komst in toenemende mate dit natuurlijk uitgangspunt der opvoeding in twijfel trekken zal.

Met het oog op deze dingen kan het daarom wellicht zijn nut hebben, hier enkele oogenblikken bij deze ouderlijke liefde te blijven staan en te overwegen welke haar beteekenis meer in het bijzonder voor de practijk der opvoeding is.

In de eerste plaats dit: de natuurlijke liefde van de ouders tot het kind draagt voor een belangrijk deel een *onderbewust* karakter. Dat wil zeggen: in de verhouding van de ouders tot de kinderen spelen factoren een rol, die niet zonder meer in hun werkelijken aard worden herkend en die daarom in de practijk der opvoeding een aanvankelijk oncontroleerbaren invloed uitoefenen;

waaruit moeilijkheden ontstaan, die door de betrokkenen niet — of althans niet doelmatig — kunnen worden bestreden, omdat zij niet tot de oorzaken ervan vermogen door te dringen, zoolang deze niet in hun verborgenheid aan hen zijn ontdekt. De ouderlijke liefde bevat sterke persoonlijke en instinctieve elementen. Daarom bestaat er van huis uit een hechte „ondergrondse” gebondenheid tusschen ouder en kind. Doch deze gebondenheid vereischt een voortdurende „sublimeering”. Het is een primaire eisch der opvoeding, dat men zich hiervan reeds vóór het huwelijk doordringt. Want alle opvoeding is tevens zelf-opvoeding en ten aanzien van de ouderlijke liefde kan deze zelf-opvoeding niet vroeg genoeg beginnen. Men onderschatte de machten, waartegen men te strijden heeft, niet!

Wij willen er hier enkele noemen. Het instinctieve element der „nestzorg” wordt gevaarlijk en schadelijk voor de kinderen, zoodra het zich verbindt met de een of andere psychische kwetsuur; zoodra het dus zijn objectief karakter verliest en gefixeerd raakt. Het dier reageert „objectief” op zijn instincten (ten minste in den natuurstaat!), omdat het hun periodiek verloop volgt, doch bij den mensch vervult deze periodiciteit geen wezenlijke functie meer. Ouders bij wie de „nestzorg” permanent geworden is, doordat zij versmolt met een onderbewust gevoel van angst of met een minderwaardigheidscomplex, kunnen hun kinderen niet meer loslaten. Zij doen — in vele gevallen, zonder dat zij zich daarvan bewust zijn — alles wat in hun vermogen ligt om de kinderen aan zich te binden en hen vast te houden. Daarmee echter schieten zij in hun opvoeding schromelijk tekort. Immers het opvoedingsdoel is onder meer gericht op het zelfstandig-maken van het opgroeiende kind. Parallel hiermee loopt, wat wij zouden kunnen kwalificeeren als de „bezitsdrift”, waaraan zich vaak machtswellust paart. Het kind wordt als „object” beschouwd en komt in zijn „subject-zijn” niet voldoende tot zijn recht om tot „persoonlijkheid” te kunnen uitgroeien. Ook hier verstrengelt de instinctieve neiging zich met allerlei in het onderbewust-zijn der ouders, dat tot hun persoonlijke voorgeschiedenis behoort, doch waarvan de kinderen op deze wijze het slachtoffer dreigen te worden. Nederlagen in de prille jeugd of als half-volwassene geleden, worden onbewust „gewroken” op de kinderen. Angsten, waarvan wij ons nimmer hebben kunnen bevrijden en die dus

Mr Roel Houwink, naar een teekening, gemaakt door een patiënt van „Maasoord“ bij gelegenheid dat de schrijver daar sprak over „De weg tot het Evangelie in dezen tijd.“

nog altijd voortwoekeren onder den drempel van ons bewustzijn, maken ons vooringenomen ten aanzien van onze opvoedingstaak. En zoo zouden wij kunnen doorgaan.

Doch dat is niet noodig. Voldoende is, dat wij ons er rekenschap van geven, dat de natuurlijke liefde van de ouders tot het kind geen liefde is, die uit hoofde van haar „natuurlijkheid“ gevrijwaard is voor de gevaren, waaraan wij blootstaan door de zonde, die ook hier haar werk doet en ook hier voor ons de dagelijksche vergeving van Jezus Christus in het geloof noodzakelijk maakt.

En de zonde, waaraan wij ons in onze verhouding tegenover de kinderen schuldig maken, ligt niet zoozeer in het verkeerde *doen* als wel in het verkeerde *zijn*.

De zonde maakt onze liefde „blind“, zoodat wij in de practijk der opvoeding uit liefde — ja, werkelijk uit liefde! — onze kinderen verkeerd behandelen en krenken, en de gemeenschap laten zitten met volwassenen, die of tot geen enkel persoonlijk initiatief meer in staat zijn ten gevolge van hun averechtsche opvoeding, of slechts naar een tyrannieke zelfverwerkelijking kunnen streven, welke een a-sociaal karakter draagt en daarom een voortdurend gevaar voor de samenleving beteekent.

Waarlijk, men denke niet te licht hierover! Wij leven niet meer in een tijd, die zich de weelde veroorloven kan, de opvoeding van onze kinderen aan het „toeval“ over te laten. Wij hebben den plicht, ons tot een klare paedagogische verantwoordelijkheid te laten roepen, willen wij straks niet werkeloos moeten toezien, wanneer een andere instantie onze taak van ons overneemt en ze op een wijze vervult, die wij als Christenen onmogelijk voor onze rekening kunnen nemen.

Laten wij beseffen, dat het God is, die ons in Jezus Christus roept tot deze verantwoordelijkheid; die ons als rentmeesters over het Zijne heeft aangesteld. Opvoeding is God dienen, dit sta voorop en daarom zij ons bij onze opvoedingsmoeilijkheden geen weg te zwaar, geen gedachte te pijnlijk, wanneer het erom gaat te komen tot een oplossing ervan.

Eén ding willen wij hier in dit verband nog noemen — op gevaar af, dat men het voor een oratio pro domo houden zal —: laten wij niet verzuimen, zoodra de moeilijkheden zich voordoen, advies in te winnen van een ter zake kundige. Hoe vaak weerhoudt valsche schaamte ons niet, de hulp van een derde in te roepen! Wij meenen het zelf wel klaar te spelen, modderen op ons eentje door, stellen uit, tot wij heelemaal vastgelopen zijn, en wat eertijds wellicht met een simpel onderhoud bereikt zou zijn, vergt thans allerlei ingrijpende maatregelen.

Men schaamt zich, dat men een „slecht“ opvoeder is en om eigen „eer“ te redden bestendigt men een

situatie, die „uit zichzelf“ in den regel snel van kwaad tot erger leidt. Maar . . . is wel iemand een goed en onberispelijk opvoeder? Hebben wij niet allen op onzen tijd hulp noodig? Schamen wij ons ook den dokter te halen, als er zieken zijn? Is dat soms ook onze eer te na?

Beseffen wij nog altijd niet, dat juist in een zoo subjectieve, een zoo intiem-persoonlijke verhouding als die tusschen ouders en kinderen van nature is, het onbevangen en objectieve inzicht van een derde „wonderen“ vermag? Een schat van aan de ervaring getoetste kennis heeft de nieuwere zielkunde in den loop der laatste twintig, dertig jaar verzameld. Zij ligt voor een goed deel opgesloten in boeken, die langzaam maar zeker door het stof worden overdekt. Tenzij deze kennis levend wordt gemaakt in het concreet gesprek tusschen de ouders onderling en tusschen ouders en paedagoog. Doch daartoe is vóór alles noodig, dat de cuderlijke liefde zich niet door valsche schaamte op een dwaalspoor leiden laat.

Mr R. Houwink

